Svar på skriftligt spörsmål SSS 183/2026 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att ändra lagstiftningen om dödsbon

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 183/2026 rd undertecknat av riksdagsledamot Hilkka Kemppi /cent m.fl.:

> Hur avser regeringen gå vidare med beredningen av den lagstiftningsreform om dödsbon som nämns i regeringsprogrammet för att förhindra passivering av användningen av skogar inom dödsbon,
>
> är regeringen beredd att bereda en tidsbegränsad skiftesskyldighet för skogslägenheter som motsvarar Sveriges modell, och om inte, vilka andra åtgärder avser regeringen vidta för att ingripa i problemet med skogar som står kvar i dödsbon,
>
> utreder regeringen möjligheten att i dödsbon övergå till majoritetsbeslut i situationer där kravet på enhällighet hindrar ändamålsenlig skötsel och användning av skogarna, och
>
> enligt vilken tidsplan avser regeringen lägga fram en proposition i riksdagen om en obligatorisk förtydligande lagfart eller andra åtgärder för att aktivera skogsvården i dödsbon?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

I statsminister Petteri Orpos regeringsprogram konstateras att man under regeringsperioden ska genomföra projekt för att digitalisera de offentliga och privata tjänster som är kopplade till livshändelser eller affärshändelser, så att de fungerar sömlöst tillsammans. På detta sätt säkerställs smidig skötsel av en avliden anhörigs angelägenheter (kapitel 6.4, s. 121). I regeringsprogrammet kapitel 2.5 om digitala tjänster och informationsledning konstateras dessutom att människors rätt och möjligheter att hantera och använda sina uppgifter stärks, samt att skötseln av ärenden för någon annans räkning och skötseln av en avliden anhörigs ärenden underlättas (s. 42). Enligt regeringsprogrammet granskas dessutom lagstiftningen om dödsbon, såsom obligatorisk förtydligande lagfart och andra åtgärder för att främja användningen av skogarna (kapitel 6.6, s. 139).

Under regeringsperioden har det under finansministeriets ledningsansvar i samarbete med justitieministeriet beretts lagstiftning om elektronisk kommunikation i fråga om dödsbon (Smidig skötsel av en avliden anhörigs angelägenheter). Avsikten är att regeringens proposition om detta

överlämnas till riksdagen under den närmaste tiden. Lagstiftningshelheten omfattar bland annat inrättandet av ett elektroniskt delägarregister för dödsbon. Dessutom ändras ärvdabalken kapitel 20 bland annat så att alla dödsbon ska ha en kontaktperson som tar emot meddelanden, anmälningar och förfrågningar som rör dödsbon. Enligt förslaget skulle de lagar som ingår i lagstiftningshelheten träda i kraft och de nödvändiga informationssystemen och registren tas i bruk i februari 2027.

Delägarregistret för dödsbon skulle vara ett register från vilket uppgifter om dödsboets delägare, och i synnerhet om dödsboets kontaktperson, kan lämnas ut till alla parter som har ett därmed förknippat informationsbehov, inklusive skogsvårdsföreningar och skogsindustrin. På så sätt kan man säkerställa att delägarna i rätt tid får sådan information från aktörer inom skogssektorn som syftar till att aktivera dödsboets delägare även i skogsvårdsåtgärder.

Under denna regeringsperiod har justitieministeriet främjat bättre lagstiftning rörande utredning och förvaltning i de inledande faserna av ett dödsbo. Syftet har varit att förhindra att utredningsskedet för ett dödsbo drar ut på tiden och att underlätta att dödsboets tillgångar snabbare än tidigare kan göras klara för skifte. Det ovannämnda lagstiftningsprojektet gällande elektronisk ärendehantering för dödsbon förväntas avsevärt underlätta hanteringen av dödsboets ärenden i samarbete med tredje parter redan innan skifte av tillgångarna. Till de ovan nämnda tredje parterna räknas även samarbete med aktörer inom skogssektorn för att främja användning av skogarna.

I regeringsprogrammet ingår ingen sådan tidsbegränsad skiftesskyldighet för skogslägenheter enligt svensk modell som nämns i spörsmålet och inte heller den nämnda möjligheten att i dödsbon övergå till majoritetsbeslut i vissa situationer, och dessa alternativ har för närvarande inte främjats. Det bereds inte heller någon regeringsproposition om obligatorisk förtydligande lagfart. Generellt sett kan man konstatera att även om skog utgör en betydande del av ett dödsbos egendomsslag, bör samma allmänna principer för enhälligt beslutsfattande tillämpas på skogsegendomar som på övriga egendomsslag. Detta stöds också av det faktum att värdet på skogsegendomar ofta kan utgöra en betydande del av dödsboets totala värde. Kravet på en förtydligande lagfart skulle däremot medföra kostnader för dödsbon och staten. Det att en förtydligande lagfart inte behövs stöds också av det faktum att de uppgifter som i framtiden kommer att finnas tillgängliga i delägarregistret för dödsbon redan i sig klargör vilka personer som gemensamt förvaltar de skogar som ingår i dödsboet, sannolikt i ett tidigare skede än en eventuell förtydligande lagfart. Således kommer behovet av en förtydligande lagfart i framtiden att vara betydligt mindre än tidigare. Den lagreform om preskription av giftorätt som regeringen redan genomfört och som träder i kraft i början av juni underlättar också utredningen av dödsbon.

Helsingfors 28.5.2026

Justitieminister Leena Meri